

- Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Övriga nämnder
Förvaltning

Larmpolicy

Fastställt av kommunfullmäktige 2004-02-25 § 58

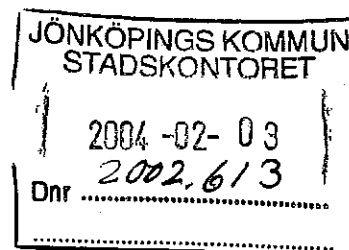
Tekniska kontoret
Staben
Åke Edström
Tfn: 036-10 54 33

TJÄNSTESKRIVELSE

1 (3)

2003-09-18, Rev 2004-01-15

Säkerhetsrådet

Larmpolicy

Sammanfattning

Syftet med detta förslag till brand- och inbrottslarmpolicy är att förbättra skyddet av kommunala fastigheter genom tidig upptäckt av brand och inbrott och därigenom förkorta insatstider.

Genom policyn erhålls en enhetlig modell för hantering av larminstallationer i kommunala fastigheter och tillgodoser försäkringsbolagens krav på skärpning av skadeförebyggande åtgärder.

Policyn skall ses som ett framåtsyftande dokument med en genomförandetid av 5-10 år. Beslutade investeringar med efterföljande ökning av drifts- och underhållskostnader medför att verksamheterna kommer att belastas i form av högre hyror.

Kommunens brandlarmpolicy har tidigare främst varit inriktat på att rädda liv, vilket även fortsättningsvis är det primära målet. Till detta kommer nu försäkringsbolagens ökade krav på att även skydda fastigheterna för erhållande av försäkring. Detta krav sammanfaller med kommunens behov att skydda fastigheter, avseende såväl deras ekonomiska värde som för att minimera risker för driftstörningar i den kommunala verksamheten. De egna merkostnaderna vid en eventuell brand är betydande och kan i olyckliga fall till och med äventyra en kommunal verksamhet under en längre tid om inte ersättningslokaler kan erhållas.

Kommunens förslag till ny larmpolicy ger ökade förutsättningar att erhålla försäkring med effekter på försäkringspremier och självrisker vid skador som bör kunna räknas i miljoner kronor.

Dagens situation

Dagens brandlarminstallationer i kommunala fastigheter är verksamhetsanpassade och tillfredsställer det primära behovet att rädda liv. Däremot är inte alla byggnader, förutom de som omfattas av regelverk, försedda med larm direktkopplade till larmcentral.

Vidarekoppling till larmmottagare finns av två typer. Den ena är vidarekopplad till en uppringare (modem). Vid larm ringer utrymningslarmet upp larmmottagaren. Den andra typen är en övervakad förbindelse där larmet är ständigt uppkopplat till larmmottagaren. Larmet utlöses då förbindelsen bryts.

Äldreboende och servicehus är generellt utrustade med automatiskt brandlarm som följer Svenska Brandförsvarsförningen regler för denna typ av verksamhet (SBF 110:6). Krav på utrustning med automatiskt brandlarm regleras enligt Boverkets Byggregler, BBR 5:375.

De flesta skolor, förskolor, sim- och sporthallar, förvaltningsbyggnader är utrustade med utrymningslarm och följer i övrigt med vissa undantag SBF 110:6. Huskvarna stadshus är exempel på byggnader som inte har larm enligt ovan. Lokaler för besökande föreningar som övernattar i skolor och sporthallar är försedda med utrymningslarm. Utrymningslarmet är avsett för evakuering av personer ur byggnad vid brand.

Larm förs inte vidare till larmcentral vilket innebär att upptäckt av brand som startar under tid då byggnaden inte används fördröjs. I värsta fall kan byggnader gå helt förlorade.

Många av kommunens byggnader är försedda med äldre inbrottslarm av skiftande sort och kvalitet som installerats av de som bedriver verksamhet i lokalerna. Larmen är installerade med avsikt att skydda anläggningen för inbrott, stöld och skadegörelse där uppkomsten av brand även förekommer som en följd av inbrott. Ett antal inbrottslarm har inte uppringande förbindelse till larmcentral vilket gör att tiden innan brott upptäcks kan bli lång.

I detta sammanhang bör nämnas att det pågår installation av kortläsare på ett antal skolor. Kortläsarna kommer att förbättra byggnadernas skalskydd avsevärt när nyckelhanteringen avvecklas. Alla låg-, mellan- och högstadieskolor liksom gymnasieskolor som inte har kortläsare installerade bör snarast förses med sådana.

Genom säkerhetsrådets försorg kommer att upprättas en prioriteringslista över de fastigheter som allra först bör anpassas till antagen larmpolicy.

Försäkringssituationen

De senaste 10-15 åren har försäkringsbolagens tidigare så klart uttalade krav på brandskydd för premiereduktion tonats ner. Sammanslagningar och mindre lönsamhet inom branschen tillsammans med stora försäkringsutbetalningar har dock lett till att kraven åter aktualiserats. Efter terrordåden mot World Trade Center i New York den 11 september 2001 har dessutom kostnaden för att teckna återförsäkringar ökat kraftigt. Följden har blivit att skyddet av byggnader fått stor betydelse då försäkringar skall tecknas eller gällande avtal skall förlängas. De kommuner som under senare år drabbats av större bränder har fått vidkännas kraftigt ökade premier och avsevärda höjningar av självrisker.

Försäkringsbolagen kräver numer att kommunerna skall kunna redovisa hur det skadeförebyggande arbetet bedrivs. Man förutsätter att kommunen skall leva upp till detta krav där denna policy ingår som en del av det skadeförebyggande arbetet.

Sammanställning av remissvar och synpunkter

Säkerhetsrådet ges i uppdrag att initiera vidare sammanställning av övriga förekommande larm som syftar till att göra den kommunala larmpolicyn komplett.

Handikapperspektivet i larmpolicyn utvecklas för att tillgodose ett godtagbart larmskydd för t ex hörsel- och synskadade. Installation av taktila larm (dvs genom känsel eller beröring) för döva skall beaktas i det fortsatta arbetet.

Texter i bilagor anpassas till gällande regelverk enligt Räddningstjänstens förslag.

Beslutsunderlag

För att förkorta insatstider och begränsa verkningarna vid brand och inbrott föreslås att en gemensam kommunal larmpolicy antages.

Larmpolicyen föreslås baseras på 4 larmnivåer/skyddsnivåer där

Nivå 1 avser automatiskt sprinkler.

Nivå 2-3 avser brandlarm.

Nivå 4 avser inbrottslarm.

Se bilaga 1.

Möjlighet ges att placera enklare byggnader av alla övriga typer utanför redovisade larmnivåer.

Tekniska kontoret inplaceras byggnader i enlighet med larmpolicyen och i samråd med Räddningstjänsten.

Larmnivå 3 beskrivs i Tekniskt meddelande Brandlarmsanläggning (bilaga 2).
Larmnivå 4 beskrivs i Tekniskt meddelande Inbrottslarmanläggning (bilaga 3).

Finansiering av förslaget föreslås ske genom att ställa 2 Mkr årligen under en period av 5 år, totalt 10 Mkr, till Tekniska nämndens förfogande. Genomförande av larmpolicyen innebär hyreshöjning på 26% per år av investeringskostnaden, totalt 2,6 Mkr/år när hela investeringen är gjord. Avskrivningstiden beräknas till 10 år.

Redovisade investeringsbehov är relaterade till den information som i dag finns tillgänglig om befintliga larm.

Beviljad anslagstildelning avgör genomförandetakten. Oavsett anslagstildelningens omfattning föreslås att ny- och ombyggnationer blir prioriterade.

Att inkomna remissvar enligt ovan redovisad sammanställning beaktas.

Att samma krav som ställs på den personliga säkerheten i kommunala fastigheter även ställs vid förhyrning av lokaler.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta att godkänna förslag till larmpolicy som den beskrivs i beslutsunderlaget ovan med beaktande av inkomna remissvar och synpunkter samt besluta om finansiering kan ske enligt detta eller alternativt anvisa annan medelstildelning och inriktning.

För utredningsgruppen

Åke Edström

JÖNKÖPINGS KOMMUN

LARMNIVÅ/SKYDDSNIVÅ

Inledning

För att minska störningar i den kommunala verksamheten och därmed uppnå ökad säkerhet, spelar olika typer av larm och skyddssystem en nyckelroll.

Brandlarm skall i första hand ses som en skadeförebyggande åtgärd för egendom- och personskydd, då larmet leder till tidig upptäckt och snabb åtgärd / insats vid inträffad skada. Kan kompletteras med utrymningslarm.

Inbrottslarm skall ses som en skadeförebyggande åtgärd, det vill säga inbrott uteblir ofta helt i larmade byggnader. Inbrottslarmet kan dock också sägas vara ett indirekt brandlarm, eftersom många anlagda bränder har sin upprinnelse i ett inbrott.

Vattensprinkler utnyttjas för att upptäcka och bekämpa bränder och på så sätt ge ett ökat skydd mot personskador och egendomsskador.

Larmöverföringen från dessa skyddsinstallationer kan i princip utformas på två olika sätt:

Övervakad förbindelse = förhyrd eller egen telelinje till larmcentralen, ständigt övervakad larmöverföring.

Uppringande förbindelse = två telelinjer till larmcentralen med övervakning mot linjefel och med lokal felindikering i centralapparaten.

Prioriteringslista

Det stora antalet objekt som en kommun har, medför att det är nödvändigt att upprätta en prioriteringslista över de objekt som i första hand skall larmas, eller där befintliga larm behöver kompletteras / byggas ut.

För att bli realistisk bör listan sträcka sig över flera år och samordnas med övriga säkerhets-höjande åtgärder (brandsyneprotokoll, ombyggnationer etc).

Dokumentation / kravspecifikation

I bilagda särskilt upprättad bilaga framgår kommunens krav på brandlarm sprinkler och inbrottslarm samt dess omfattning.

Sammanställning av kommunens krav på brandlarm, sprinkler och inbrottslarm samt dess omfattning.

<u>Larmnivå/Skyddsnivå</u>	<u>Larmöverföring</u>
1. Automatisk vattensprinkler, Boendesprinkler SBF rekommendationer (Vissa äldreboenden)	Övervakad förbindelse
2. Automatiskt brandlarm, fullskydd SBF 110:6 (Äldreboende, sarskola)	Övervakad förbindelse
3. Automatiskt brandlarm, delskydd "Jönköpingsmodellen" (Undantag SBF 110:6 enligt "Tekniskt meddelande")	Uppringande förbindelse
4. Inbrottslarm, larmklass 1 försåtsskydd (Omfattning: IR-detektorer i korridorer markplan, utrymmen med stöldbegärlig egendom, utrymme vid utrymningstrappa övre plan)	Uppringande förbindelse

Byggnader/verksamheter

Skyddsnivå/larmnivå

Ex.

Ny- och ombyggnation av äldreboende och gruppboende	1 och 3
Skolor brandcell >1200 m ²	3 och 4
Mindre skolor och barnstugor	3 och 4
Sim- och sporthallar	3 och 4
Förvaltningsbyggnad	3 och 4
Kommunal industrifastighet	3

Följande objekt inom kommunen kan även vara aktuella att skydda med larm:

- Kulturhistoriska byggnader eller andra som utgör en stor risk
- För kommunen samhällsviktiga
- Myndighetsanläggningar

TEKNISKT MEDDELANDE

Brandlarmsanläggning

Delskydd ” Jönköpingsmodellen ” Skydds nivå 3

1 ALLMÄNT

Som underlag för detta tekniska meddelande gäller följande regelverk;

Boverkets byggregler BBR

Utrymning, AFS 1993:56

Varselmärkning och varselsignalering på arbetsplatser, AFS 1997:11.

SS 031711 Varningssignaler med ljud och ljus

Vid projektering skall även förslag till europeisk standard som föreligger på brandlarmområdet (pr EN 54-14) beaktas.

SBF 110:6 Bilaga A med undantag av detta Tekniska Meddelande

1.1 Anvisningarnas omfattning

Vid ny- och ombyggnad skall för i projektet upprättad brandskyddsdocumentation fastställas omfattning och utförande av brandlarmsanläggning i enlighet med detta meddelande.

Anvisningarna skall omfatta följande byggnader där följande verksamheter bedrivs ;

- Skolor brandcell >1200 m²
- Mindre skolor och barnstugor
- Sim -och sporthallar
- Förvaltningsbyggnad
- Kommunal industrifastighet

2 AKTIVERING AV UTRYMNINGSLARM

2.1 Automatisk aktivering

Automatisk aktivering av utrymningslarm ska normalt alltid installeras och kombineras med möjlighet till manuell aktivering av bl a följande anledningar:

- Ett utrymningslarm bör alltid kunna användas för andra nödsituationer än brand.
- Service eller andra arbeten.
- Branden kan uppstå i utrymmen som helt saknar detektorer.

2.2 Val av detekteringssystem och detektortyp

Detekteringssystem för automatisk aktivering av utrymningslarm ska normalt utgöras av ett automatiskt brandlarmsystem. Rökdetektorer ska normalt väljas i så stor utsträckning som möjligt. Normalt skall alltid optiska rökdetektorer alltid användas .

3 UTFÖRANDE, ALLMÄNT

Automatisk brandlarmanläggning skall installeras i tillämpliga delar enligt gällande utgåva av "regler för automatisk brandlarmanläggning, SBF 110:6, med avseende på kvalitetsnivå för material, installation och dokumentation.

3.1 Detektering

Den miniminivå som alltid skall uppfyllas utöver kommunikationsytor och utrymningsvägar skall även omfatta vissa andra utrymmen som är viktiga ur utrymnings- och personskyddssynpunkt.

Sektionsgräns bör sammanfalla med brandcellsgränser. Undantag utgör små, enstaka brandceller. Sektionens yta får överstiga vad som anges i SBF 110:6.

Rökdetektorer ska därför normalt alltid placeras i följande utrymmen:

- Utrymningsvägar och övriga kommunikationsytor. (Ej ovan undertak)
- Utrymmen där personer sover.
- Gymnastiksalar och samlingsalor.
- Omklädningsrum som ingår i utrymningsväg.
- Dolda ytrymmen i anslutning till samlingsal (enl. BBR)
- Matsal
- El -och teleutrymmen

Vid ett förenklat skydd enligt detta meddelande skall man alltid överväga att även placera detektorer i utrymmen med särskilda brandrisker (t ex tekniska utrymmen, städtrum osv. Låga byggnader kan förses med värmedetektorkabel monterad förslagsvis i lastkajer och takfoten runt byggnaden.). Samråd skall ske med Räddningstjänst och Tekniska Kontoret.

3.2 Larm och aktiveringsknappar

Aktiveringsknapp placeras 1,6 m över golv (ståplan). Märkningen av en aktiveringsknapp ska uppfylla AFS 1997:11 i tillämpliga delar.

3.3 Hur stort område ska utrymningslarmet samtidigt aktiveras inom?

För större byggnader och byggnader med flera våningar är det lämpligt att som grundprincip endast aktivera utrymningslarmet inom de delar som är (eller kan komma att bli) direkt berörda av faran.

4 VAL AV SIGNALTYP OCH UTFÖRANDE AV UTRYMNINGSSIGNAL

Signalering vid utrymningslarm skall i huvudsak utgöras av akustiskt larm med larmklockor. I lokaler där buller och annat kan medföra risk för att en akustisk larmsignal inte uppfattas måste man ordna en kompletterande signal genom optiska larmdon. I vissa lokaler kan även krav på talat larm förekomma.

Vibrationslarm för personer med hörselskador kan i vissa fall utgöra ett alternativ.

4.1 Val av utrymningsignal i särskilda lokaler

I speciella miljöer (diskotek, konsertlokaler etc) skall särskilda åtgärder vidtagas i samband med utrymningslarm, t ex skall all annan ljudutrustning tystas och normalbelysningen tända för att larm ska kunna uppmärksammas av de personer som vistas i lokalerna.

4.2 Akustiskt larm

Larmdon skall i huvudsak bestå av en elektriska-larmklockor, i vissa mindre rum kan summer, siren eller motsvarande monteras. Alla larmdon skall ljuda med samma intervall och vara synkroniserade för att inte oönskad interferens skall erhållas.

4.3 Antal och placering av akustiska larmdon

Som grundkrav gäller att akustiska larmdon placeras i sådan omfattning och på ett sådant sätt att ljudnivån blir tillräcklig i samtliga de utrymmen som ska nås av utrymningssignalen.

I skolor och utbildningslokaler skall larmdon placeras i respektive lektionssal

4.4 Indelning i larmdonskretsar

Larmdonen ska normalt indelas i flera larmdons kretsar för att begränsa följderna av en ledningsskada eller annat fel i den elektriska kretsen för larmdonen.

4.5 Märkning av larmdon

Akustiska larmdon för utrymningslarm ska förses med skylt som anger signalens betydelse och den åtgärd som ska vidtagas då larmdon ljuder. Skyltens utförande och placering ska uppfylla föreskrifterna i AFS 1997:11 "Varselmärkning och varselsignalering på arbetsplatser"

Nedan anges ett exempel på utförande av skylt.

Vit text på röd botten

4.6 Signalkaraktär

Signaltyp 1 (omedelbar fara) enligt SS03 17 11 ska normalt användas som utrymningssignal.

Ljudsignal ska uppfylla kvalitetskraven enligt avsnitt 6 i SS 03 17 11.

4.7 Ljudnivå

I samtliga delar av de utrymmen (eller områden utomhus) som ska nås av utrymningssignalen ska ljudnivån under normala förhållanden ligga minst 10dB(A) över den högsta förekommande bullernivån (bakgrundsljudet) i utrymmet.

Ljudnivån för utrymningssignalen ska normalt aldrig understiga 65 dB(A) i ett utrymme (eller område) som ska nås av utrymningssignalen.

I rum med sovande personer (vilrum, etc) ska en ljudnivå av minst 75 dB(A) erhållas vid den plats där sovande har sitt huvud.

Signalernas ljudnivå får inte överstiga 115 dB(A), 1 m från larmdonet. (enligt SS 03 17 11 och Arbetarskyddsstyrelsen).

5 CENTRALUTRUSTNING OCH STRÖMFÖRSÖRJNING

Centralutrustningen för utrymningslarm kan vara integrerad med centralutrustningen för automatisk brandlarmanläggning men kan också vara en separat enhet. Brandlarmsanläggningen skall anslutas till räddningstjänsten och/eller larmcentral med uppringande larmöverföring enligt SSF 130 larmklass II. Larmöverföringen kan vara fränkopplad dagtid.

5.1 Inkoppling

Inkoppling av centralutrustning och strömförsörjning samt driftsättning kan utföras av annan installatör än anläggarfirma. En anläggarfirma skall dock alltid utföra uppmätning av erforderliga värden och avprova anläggningen samt utfärda anläggarintyg.

5.2 Felövervakning/erforderliga indikeringar

Alla för utrymningslarmfunktionen vitala utrustningar ska vara elektriskt övervakad från centralutrustningen.

5.3 Manövertablå

Särskild tablå ska normalt finnas för indikeringar och för manövrering av utrymningslarmet.

5.4 Märkning av rökdetektor

Märkning skall utföras enl. följande. Ett fyrsiffrigt tal där de två första siffrorna betyder sektion och de sista siffrorna betyder detektornummer.

Exempel: 0502

Sektion fem detektor två.

5.5 Strömförsörjning

Utrymningslarmet ska strömförsörjas från två olika strömskällor.

- Strömförsörjning ska vara dimensionerad för att driva anläggningen vid maximal tänkbar belastning.
- Ackumulatorbatteri ska normalt medge 30 timmars drift av anläggningen i normalläge (vilström) och därefter 30 minuters drift i "fullt aktiveringsläge".

5.6 Orienterings –och serviceritningar

Normalt behöver orienterings –och serviceritningar inte upprättas. Dock skall en sektionsförteckning eller situationsplan upprättas med uppgifter om sektionernas omfattning och belägenhet. Denna skall finnas uppsatt vid centralapparaten och i förekommande fall vid brandförvarstablå.

5.7 Ledningsnät

De minimikrav som alltid ska uppfyllas för alla ledningar som ingår i en anläggning för utrymningslarm är följande:

- A. Ledningsnätet ska vara fullständigt elektriskt övervakat.
- B. Kabeltyper och förläggningssätt skall anpassas till valt fabrikat och vara röda-

Ledningsnät för utrymningslarm ska normalt registreras enligt "registreringssystem för interna tele- och datanät" (SS 455 12 00).

Jönköpings Kommun

Jönköpings Kommun

Räddningstjänsten

Tekniska Kontoret

Bengt Martinsson

Tord Brink

TEKNISKT MEDDELANDE

Inbrottslarm

1 Allmänt

Som underlag för detta tekniska meddelande gäller SSF (Svenska Stöldskyddsföreningen) och RUS (Regler Utredningsavdelning för Skadeförsäkring)

2 Giltighetsområde

Dessa regler gäller för fast installerad, trådbunden inbrotts- och överfallsanläggning för användning i skolor, barnstugor, industri-lokaler, kontorslokaler m.m.

Reglerna gäller för anläggningar som är knutna till Jönköpings kommuns verksamhet.

3 Larmanläggningens uppgift

Inbrottsanläggningens uppgift är att ge larm i inledningskedet av ett inbrott eller försök till tillgrepp av övervakat objekt. Det är viktigt att anläggningen inte avger falska larm.

4 Kort beskrivning

I en inbrottslarmanläggning ingår följande huvuddelar:
Centralapparat med larmsändare
Detektorer och larmgivare
Manöverenhet
Förbikopplingsenhet. Kan vara styrt av passagesystem
Larmdon, akustiska

5 Fordringar på inbrottslarmanläggning

Anläggningen ska uppfylla larmklass 1 enl. RUS 130:5

Ingående material av betydelse för funktion ska vara godkänd enl. RUS 1014

Inbrottslarm och ev. överfallslarm skall överföras till godkänd larmcentral

Installationsfirma skall utfärda intyg om anläggningens utförande

Anläggningen skall ha daglarm som är ständigt inkopplat mot sabotage